

**TEKNOLOGIATEOLLISUUS RY
TEOLLISUUSLIITTO RY**

SUOSITUS TYÖPAIKOILLE ARVIOIDA VUOSILOMA- JA LOMARAHAKÄYTÄNTÖJÄ

Koko maailma on viheliään koronaviruksen kourissa. Viruksen aiheuttama sairaus on vaarallinen ja se pelottaa useimpia meistä. Koronaepidemia hyydyttää myös talouksia kaikkialla. Virusta vastaan on taisteltava niin terveyden kuin myös talouden puolesta. Kaiken lisäksi virus vaikeuttaa myös ihmisten lomasuunnitelmia sekä yritysten mahdollisuuksia antaa vuosilomia normaalisti.

Liitot eivät ole sopineet vuosilomaan tai lomaraahan liittyen muutoksista voimassaolevaan työehtosopimukseen. Sen sijaan suosittelemme, että työpaikoilla keskusteltaisiin ja tarvittaessa sovittaisiin sellaisista käytännöistä ja järjestelyistä vuosilomaa ja lomarahaa koskien, joilla voitaisiin yhteensovittaa työntekijöille tarpeellinen ja ansaittu lepo sekä samalla pyrkiä vaikuttamaan työpaikan (taloudellisen) tulevaisuuden näkymään ja työllistämisen edellytyksiin.

Vuosiloman antaminen ja antamisajankohta

Vuosilomalaki sallii tietyissä rajoissa työnantajan ja työntekijän keskenään sopia toisin vuosiloman antamiseen ja sen antamisajankohtaan liittyvistä säännöksistä. Eri työpaikoilla on käsityksemme mukaan hyvin erilaisia tarpeita kohdentaa vuosilomaa perinteisen lomakauden ulkopuolelle; monissa tapauksissa loman aikaistamisella saavutetaan merkittäviä hyötyjä, joskus taas vuosiloman myöhentäminen tai sen jakaminen voivat olla kelpoisia keinoja pyrkiä vaimentamaan työvoiman sopeuttamisen tarvetta.

Työpaikalle parhaiten sopivien käytäntöjen kartoitus onnistuu luontevasti yhteistoiminnassa ennen työntekijöiden henkilökohtaista kuulemista loman ajankohtaan liittyen. Jos työpaikalla on luottamusmies, hän voi yhdessä työnantajan kanssa käydä läpi vuosiloman antamisessa työpaikalla noudatettavat yleiset periaatteet, joihin tilanteen mukaan voi kuulua kannustus pyrkiä työnantajan ja työntekijän välillä sopimaan vuosiloman ajankohdasta myös työntarjoamisen edellytykset huomioon ottaen.

Perussäännöt vuosiloman antamisesta:

- *työnantajan määräämä kesäloma on annettava 2.5.-30.9.(2020) välisenä aikana ja talviloma viimeistään 30.4.2021 mennessä*
- *vuosiloman yhdenjaksoisuutta laissa suojataan – kaikissa tilanteissa vuosilomaa (ansaittu loman määrä huomioon ottaen) on annettava yhdenjaksoisena vähintään 12 arkipäivää*
- *työnantajan ja työntekijän välillä voidaan sopia, että vuosiloma sijoittuu jo lomakautta edeltävään aikaan (2.1.2020 -) tai että se pidetään myöhemmin kuitenkin viimeistään 30.4.2021, 12 arkipäivää ylittävän lomanosan pitäminen voidaan sopimalla siirtää jopa 30.9.2021 asti*
- *vuosiloman jakaminen osiin yli 12 arkipäivän ylittävän lomanosan suhteen on työnantajan puolelta (määräys) rajoitettu vain kesälomaan työn käynnissä pitämisen sitä välttämättä edellyttäessä, sopimalla työnantajan ja työntekijän välillä voidaan em. 12 arkipäivän ylittävä lomanosa jakaa osiin myös talviloman osalta*
- *työnantajan määräämän vuosiloman ajankohdasta on sitovasti ilmoitettava työntekijälle viimeistään kuukautta ja joka tapauksessa 2 viikkoa ennen loman alkamista – määrätyn (ja sovitun) vuosiloman siirtäminen on mahdollista vain sopimalla*

Lomaraha, lomarahan maksaminen ja vaihtaminen vapaaseen

Lomaraha on etuus joka suo työntekijälle lisäansion vuosiloman ajan ylimääräisiin menoihin. Toisaalta työnantajalle lomarahan maksaminen kassasta ulos vuosiloman pitämisen yhteydessä merkitsee vastaavasti 1,5 kertaista palkkakulua ilman työpanosta. Normaalioloissa on selvää, että lomaraha on osa työntekijän vuosiansiota ja sovitusta pidetään kiinni. Koronan aiheuttamissa poikkeusoloissa saattaa kuitenkin myös sopiminen lomarahan maksamisajankohdasta ja/tai lomarahan tai sen osan vaihtamisesta vastaavaan palkalliseen vapaaseen olla tärkeä tekijä ylläpitää yrityksen toimintaedellytyksiä.

Perusmääräykset lomarahan maksamisesta ja vaihtamisesta vapaaseen:

- *lomarahasta puolet maksetaan ennen vuosiloman alkamista ja puolet loman pitämisen jälkeen työehtosopimuksen tarkemmin määräämällä tavoin*
- *lomarahan maksuajankohdasta on mahdollista sopia paikallisesti kirjallisessa muodossa toisin; lomaraha tulee kuitenkin olla kokonaisuudessaan maksettuna viimeistään 31.3.2021*

- *paikallisen sopimuksen lomarahahan maksuajankohdasta tulee koskea kaikkia työntekijöitä; tällaisen sopimuksen tekee pääluottamusmies tai jollei tällaista ole valittu, kaikki työntekijät yhdessä*
- *lomarahahan tai sen osan vaihtaminen vastaavan palkalliseen vapaaseen onnistuu työnantajan ja työntekijän välillä, jos pääluottamusmies on ensin työnantajan kanssa tehnyt vaihtamisen mahdollisuudesta kehys sopimuksen (tästä tarkempia määräyksiä työehtosopimuksessa)*

Tämä liittojen suositus käsittelee vain vuosiloma- ja lomarahakäytäntöjä. Työvoiman sopeuttamistoimien vaihtoehtoina tai niitä lieventävinä on luonnollisesti monia muitakin osatekijöitä, joista tärkeimpiä ovat työaikajärjestelyjen mukaan tuomat joustot.

Liittojen työsuhdeneuvonta palvelee jäseniään kaikissa työsuhteen alaan liittyvissä kysymyksissä. Lisätietoja on saatavilla myös tässä suosituksessa käsitellyistä asioista.